

بررسی تأثیر میزان استفاده از فناوری اطلاعات بر ویژگی کیفی گزارش گری مالی حسابداری

علی اله مرادی^۱ و محسن محسنی شریف^۲

^۱ کارشناس ارشد حسابداری-مدرس دانشگاه

^۲ دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات-مدرس دانشگاه

چکیده

اطلاعات مالی قابل اتکا، از ضروریات جامعه امروزی است به طوریکه تصمیم گیری اقتصادی بدون اطلاعات مربوط و قابل اتکاء و همچنین قابل مقایسه امکان پذیر نمی باشد. لذا شناسایی عوامل تأثیر گذار بر این ویژگی های کیفی اطلاعات مالی امری حیاتی است. هدف پژوهش ارائه چگونگی تأثیر پذیری ویژگی های کیفی گزارشگری از فناوری اطلاعات می باشد که دانستن آن می تواند مدیران، حسابداران و حسابرسان را نسبت به اثرات فناوری اطلاعات و ارائه بهتر اطلاعات (باکیفیت بالاتر) یاری رساند و همچنین نحوه برخورد و تصمیم گیری در زمینه قواعد و اصول فناوری اطلاعات، کاربردهای کسب و کار و سرمایه گذاری ها و اولویت های آن در سازمان می باشد. پژوهش انجام شده از نوع کتابخانه ای و میدانی است. جهت بالا بردن سطح کیفی پژوهش در وهله اول ویژگی های کیفی مؤثر بر گزارشگری بصورت قیاسی، یعنی طبق چارچوب مفاهیم نظری گزارشگری ایران و چارچوب نظری هیأت تدوین استانداردهای مالی آمریکا ارائه شده است سپس نقش فناوری اطلاعات بر گزارش مالی مورد بررسی قرار گرفته است در مرحله پایانی بر اساس فرضیه های پژوهش که طبق چارچوب نظری ایران تعریف شده اند از طریق پرسش نامه به گردآوری داده ها از نمونه آماری که شامل پنجاه نفر از مدیران مالی و حسابداران شرکتهای خصوصی شهر صنعتی رشت بودند پرداخته ایم و برای تحلیل داده ها نیز از آزمون T تست استفاده شده است. نتایج پژوهش بیانگر آن است که بکارگیری فناوری اطلاعات به نحو مطلوب، مربوط بودن و قابلیت مقایسه و حتی قابلیت اتکاء گزارش حسابداری را به میزان چشمگیری افزایش می دهد و بین ویژگی های کیفی در گزارش مالی حسابداری رابطه مثبت و معناداری برقرار است. همچنین میزان تأثیر فناوری اطلاعات بر هر یک از ویژگی های کیفی متفاوت می باشد.

واژه های کلیدی: فناوری اطلاعات، ویژگی های کیفی گزارش حسابداری، گزارشگری مالی، قابلیت مقایسه، مربوط بودن، گزارشگری مالی بهنگام (پیوسته).

¹ Information technology (IT)

۱. مقدمه

رشد بسیار سریع و اعجاب آور فناوری اطلاعات طی سالهای اخیر به نحو شگرفی سبب بروز تحول در همه سیستم های اداری و مالی حتی در شرکتهای متوسط و کوچک شده است این تحول در سیستم های حفظ، پردازش و تبادل اطلاعات که حاصل شتاب فوق العاده و رشد باور نکردنی در قلمروهای فناوری اطلاعات بود نه تنها سیستم های اطلاعاتی را دگرگون ساخت بلکه در قلمروهای مرتبط با این سیستم ها در مجموعه سازمانها و شرکتهای تغییرات جدی را سبب شدخ است. [۴]

همزمان با تحولات پیاپی و پیشرفت های سریعی که در دامنه فعالیت انواع واحدهای اقتصادی در جریان وقوع است، اهداف گزارشگری و مبانی حسابداری لزوم تهیه و ارائه گزارش های مالی که از ویژگی های معینی برخوردار باشد را توسط واحد های اقتصادی تشدید کرده است تا استفاده کنندگان این گزارش ها بتوانند قضاوت و تصمیمات بجایی با مطالعه شان اخذ نمایند. این ویژگی ها را ویژگی های کیفی گزارش مالی حسابداری^۲ می نامند که عبارتند از: [۲]. [۳]

۱. مربوط بودن^۳: شامل ارزش پیش بینی کنندگی یا ارزش تأیید کنندگی و انتخاب خاصه مناسب

۲. قابل اتکاء بودن^۴: شامل کامل بودن، احتیاط، بیطرفی، بیان صادقانه (رجحان محتوا بر شکل)

۳. قابل مقایسه بودن^۵: شامل ثبات رویه و افشاء کامل اطلاعات

برای اینکه گزارش مالی حسابداری برای استفاده کنندگان قابل فهم و مفید واقع شوند باید هر سه ویژگی فوق را توأم داشته باشند. متأسفانه تهیه گزارش مالی به روش سنتی اطلاعات مربوطی را در اختیار استفاده کنندگان قرار نمی دهد لذا بکارگیری فناوری اطلاعات در سطح بالا جهت تهیه گزارش های مالی، مربوط بودن و قابلیت مقایسه اطلاعات موجود در این گزارش ها را افزایش می دهد. به علاوه یافته های پژوهش حاضر حاکی از آن است استفاده از فناوری اطلاعات قابلیت اتکاء اطلاعات مالی نیز به میزان زیادی افزایش می دهد.

۲. ضرورت پژوهش

بقای یک واحد تجاری وابسته به، در اختیار داشتن اطلاعات است. پیش از این به دست آوردن اطلاعات صحیح و به موقع امری بسیار پرهزینه و مشکل بود تا اینکه علوم مدیریت و حسابداری با در اختیار گرفتن سیستم های مکانیزه توانستند به اهداف سازمانی خود دست یابند. امروزه تحولات شگرفی در زمینه فناوری اطلاعات رخ داده و پیشرفت های آن فراگیر شده است بطوریکه روندهای دگرگونی را در زمینه های مختلف ایجاد کرده است. مهمترین ویژگی های آن سرعت زیاد در پردازش داده ها، دقت فوق العاده زیاد، سرعت بالای دسترسی به اطلاعات، به روز بودن، کیفیت بالا، وجود ثبات رویه، قیمت فوق العاده ارزان و رو به کاهش می باشد. با توجه به عوامل مزبور دیگر نیازی به توجیه استفاده از فناوری اطلاعات در دنیای امروز نخواهیم داشت. حسابداری نیز ناگزیر به کاربرد و استفاده از تمام یا برخی از روشهای نو در ارائه خدمات و وظایف خود می باشد. [۵]

بنابراین تحقیقاتی در این زمینه جهت شناخت فناوری های جدید و پی بردن به اینکه کدامیک از این فناوری ها و چگونه باید بکار برده شوند تا باعث ارتقاء کیفیت حرفه و پیشرفت حسابداری همزمان با تحولات اساسی در فناوری اطلاعات شود، لازم و ضروری است پژوهش حاضر نیز سعی بر آن است تا گامی در این زمینه بردارد.

۳. مبانی نظری پژوهش

۳-۱. ویژگی های کیفی گزارشگری مالی

عبارت است از صفت و کیفیتی از اطلاعات حسابداری که مفید بودن و اثربخشی آن را افزایش می دهد یا بصورت تخصصی تر: به خصوصیات اطلاق می شود که موجب می گردد اطلاعات ارائه شده در صورتهای مالی برای استفاده کنندگان در راستای ارزیابی وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری مفید واقع شود. [۲]

این ویژگی ها، تا حدود زیادی تحت تأثیر اوضاع و احوال اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و مناسبات حقوقی جامعه قرار دارد اما در هر

3. financial reporting quality vygy

4. Relevance

5. Reliable

6. Comparability

حال، اطلاعاتی که فراهم می شود باید برای قضاوت و تصمیم گیری استفاده کنندگان نسبت به واحد انتفاعی مفید، قابل اعتماد و بطور نسبی صحیح باشد. تعریف استاندارد ایران از این خصوصیات مشابه چارچوب استاندارد آمریکا می باشد. اهم این ویژگی ها به شرح زیر است:

الف) قابل فهم بودن

اطلاعات در صورتی قابل فهم است که استفاده کنندگان عادی بتوانند موضوع را درک کنند. استفاده کنندگان عادی کسانی هستند که دانش متعارفی از مسایل کسب و کار، اقتصاد و حسابداری دارند و می خواهند با مطالعه دقیق اطلاعات، براساس آن قضاوت یا تصمیم گیری کنند. اطلاعات مالی هنگامی قابل فهم است که عملیات و رویدادهای مالی را به زبانی ساده و با اصطلاحاتی رایج توصیف کرده باشد. با این حال، قابل فهم بودن مترادف سادگی نیست و گزارشهای مالی نمی توانند و نباید آنقدر ساده باشد که برای همه قابل فهم باشد لذا به بهانه دشواری درک اطلاعات نمی توان از افشای اطلاعات درباره ی موضوعات پیچیده و با اهمیتی خودداری کرد که برای استفاده کنندگان متخصص قابل فهم است. [۲]. دانش حسابداری و نحوه ارائه اطلاعات، با این ویژگی در ارتباط است. [۶]

ب) مربوط بودن

اطلاعاتی مربوط است که بتواند ارزیابی استفاده کنندگان را نسبت به نتایج وقایع گذشته و حال و یا انتظارات آنان را در مورد رویدادهای آتی یک واحد انتفاعی تأیید، تعدیل یا رد کند و از این طریق در تصمیمات استفاده کنندگان برای انجام یک عمل یا خودداری از آن مؤثر واقع افتد. اطلاعات مربوط دو ویژگی مهم دارد اولاً دارای ارزش پیش بینی کنندگی یا دارای ارزش تأیید کنندگی است ثانیاً باید انتخاب خاصه مناسبی داشته باشد. [۲]. درحالیکه چارچوب نظری آمریکا به جای مربوط بودن از واژه مهم و اثرگذار بودن اطلاعات استفاده می کند و این واژه را به عنوان اطلاعات برای اتخاذ تصمیمی متفاوت تعریف می کند و بیان می دارد اطلاعاتی در تصمیم گیری مهم و اثرگذار است که دارای سه ویژگی سودمندی در پیش بینی، سودمندی در ارزیابی و به هنگام بودن باشند. [۳]

ج) قابل اتکاء بودن

برای اینکه اطلاعات مفید باشد باید همچنین قابل اتکا باشند اطلاعاتی قابل اتکاست که عاری از اشتباه و تمایلات جانبدارانه با اهمیت باشد که مدعی بیان آن است یا به گونه ای معقول انتظار می رود بیان کند، یعنی اینکه اطلاعات مندرج در گزارش های مالی باید چهار ویژگی داشته باشند: کامل بودن، احتیاط، بیطرفی، بیان صادقانه (رجحان محتوا بر شکل) هیأت استاندارد حسابداری آمریکا واژه قابل اعتماد را بجای قابل اتکاء بکار می برد و بیان می کند اطلاعاتی قابل اعتماد است که سه ویژگی قابلیت تأیید، معتبر بودن و بی طرفی را توأمأ داشته باشد. [۳]

د) قابل مقایسه بودن

مدیران مالی باید بتوانند اطلاعات حسابداری را در طول زمان، مورد مقایسه قرار دهند و نیز بتوانند، وضعیت مالی و نتایج عملیات مؤسسه های دیگر را با مؤسسه خود مقایسه کنند. رعایت استانداردهای حسابداری و یکنواختی در ارائه اطلاعات قابلیت مقایسه را بالا می برد. [۶]

اهمیت

در ارتباط با مفهوم اهمیت می توان سؤال کرد که آیا ارزش یک قلم به اندازه ای است که بتواند بر تصمیمات اقتصادی استفاده کنندگان اثر بگذارد، یا خیر. مفهوم اهمیت در حرفه حسابداری به عنوان یک ویژگی کمی مطرح بوده است. مفهوم اهمیت یک مفهوم نسبی است که نمی توان آنرا به طور مطلق به کار گرفت. [۱۱]. لذا باید قبل از سایر خصوصیات کیفی مورد توجه قرار گیرد. اگر اطلاعات با اهمیت نباشد نیازی به بررسی بیشتر آن نیست. ذکر این نکته ضروری است که در چارچوب گزارشگری ایران اهمیت اطلاعات در ابتدا کار حتماً باید مورد توجه قرار گیرد اما طبق هیأت استانداردهای آمریکا

اهمیت اطلاعات در انتهای کار بررسی می شود. [۲] در نگاره شماره ۱، ویژگی های کیفی گزارشگری مالی حسابداری طبق چارچوب نظری گزارشگری ایران در مقایسه با هیأت تدوین استاندارد مالی آمریکا^۶ آورده شده است.

نگاره ۱. مقایسه ویژگی های کیفی اطلاعات گزارشگری مالی حسابداری ایران و آمریکا

آمریکا			ایران	
قابلیت مقایسه	قابلیت اتکاء	مهم و اثرگذار	ارائه اطلاعات	محتوا مطالب
ثبات رویه	صداقت در معیار سنجش	توان پیش بینی	قابلیت مقایسه	مربوط بودن
افشایات	قابل تأیید بودن	توان بازخورد	قابل فهم بودن	قابل اتکا بودن
—	بهنگام بودن	بهنگام بودن	—	—

۳-۲. فناوری اطلاعات

امروزه سازمانها و مؤسسات بیشماری از تکنولوژی اطلاعات استفاده می کنند تا با بهره گیری از تکنولوژی، ذخیره، بازیابی، انتقال و پردازش اطلاعات، مدیریت نوینی را در مجموعه خود اعمال کنند. به بیان ساده تر فناوری اطلاعات عبارت است از استفاده از کامپیوتر جهت جمع آوری، پردازش، ذخیره سازی و انتشار اطلاعات صوتی، تصویری، متنی و عددی. [۱۵] در تعریف جامع، فناوری اطلاعات به چگونگی استفاده از تجهیزات مربوط است و فناوری اطلاعات یعنی کاربرد فناوری برای فرایندهای کسب و کار، جمع آوری داده و تولید اطلاعات با ارزش برای مدیر. در واقع فناوری اطلاعات بر دانش و مهارت استفاده از کامپیوتر و سیستم ارتباط از راه دور به همراه ذخیره سازی، کاربرد و انتقال اطلاعات تأکید دارد. [۱۸] فناوری اطلاعات می تواند مرحله طراحی را (برای مثال با جای دادن کدهای طراحی در دل ابزارهای تولید، اندازه گیری و آزمایش) به مرحله تولید پیوند زند، برنامه ریزی و طراحی را (برای مثال بکارگیری ابزارهای محاسباتی در بانک های اطلاعاتی که قادر به تشخیص و طبقه بندی تحولات در گرایش های بازار هستند) به بازاریابی و توزیع پیوند دهد. تولید را (برای نمونه با رواج دادن فناوری خودکار سفارش های مشتریان توسط واحدهای تولید و همراهی عرضه کنندگان) به توزیع پیوند. [۵] فناوری هایی که بر گزارشگری تأثیر می گذارند و آن را به گزارشگری الکترونیکی سوق می دهند، عبارتند از؛ سخت افزار (که کمتر مد نظر است)، نرم افزار از قبیل نرم افزارهای کاربردی (نرم افزارهای کاربردی مالی مانند نرم افزار کاربردی جامع حسابداری یا سیستم یکپارچه مالی^۷، نرم افزارهای هوشمند، شبکه ها، برنامه ریزی منابع سازمان^۸، اینترنت و ابزارهای آن، پروتکل های مبتنی بر اینترنت (زبان نشانه گذاری فرا متن^۹ زبان نشانه گذاری توسعه پذیر^{۱۰}، زبان گزارش گیری توسعه پذیر کسب و کار^{۱۱} و سایر فناوری های مؤثر. [۱]

۳-۳. مدل جدید گزارشگری مالی

از سالها قبل کلیه مراحل چرخه حسابداری بجز گزارشگری، به صورت الکترونیکی انجام می شدند. با این وجود، رشد فزاینده فناوری اطلاعات از قبیل پیدایش اینترنت و ابزارهای آن و استفاده از آنها در گزارشگری، از سال ۱۹۹۷ مکانیزم جدیدی را ایجاد کرده اند و گزارشگری مالی را به سمت گزارشگری مالی بهنگام (پیوسته) سوق داده اند. بدین صورت که با استفاده از **XBRL** سیستم مالی یکپارچه شرکت به صورت مستقیم به اینترنت وصل می شود. بنابراین استفاده کنندگان از اطلاعات حسابداری در هر نقطه از جهان می توانند به وب سایت شرکت مراجعه کرده و هر لحظه صورتهای مالی را با آخرین تغییرات مشاهده نمایند و تجزیه و تحلیل کنند. حتی با استفاده از نرم افزارهای هوشمند، **XBRL**، **XML**، **HTML**، **ERP**

6 FASB

7 integrated Accounting Software Package

8 Enterprise Resource Planning(ERP)

9 Hyper Text Markup Language (HTML)

10 Extensible Markup Language(XML)

11 Extensible Business Reporting Language (XBRL)

و...، استفاده‌کنندگان می‌توانند نسخه خود را در جهت گزارش دلخواه دستکاری نمایند. به این ترتیب، نیازی به چاپ و توزیع صورتهای مالی آن هم فقط در پایان سال مالی و میان‌دوره‌های نخواهد بود که به این نوع گزارشگری مالی که در آن اطلاعات از طریق اینترنت (یا جانشین آن) در همه حال در دسترس خواهد بود گزارشگری مالی به‌هنگام^{۱۲} می‌گویند. [۲۰]

۳-۴. پیشینه پژوهش

با توجه به اینکه استفاده از فناوری اطلاعات برای گزارشگری مالی سابقه زیادی ندارد بنابراین تحقیقات محدودی در این رابطه انجام گرفته است که بیشتر آنها بر فناوری اینترنت و تأثیر آن متمرکز شده اند. هرچند که این تحقیقات به طور دقیق تأثیر فناوری را بر ویژگی‌های کیفی اطلاعات گزارش حسابداری مورد بررسی قرار نداده اند، اما در بعضی موارد اشاراتی به آن داشته اند. برآیند بررسی‌های بعمل آمده از مجموعه عناوین پایان نامه‌های مقطع کارشناسی ارشد آن بود که تاکنون پژوهشی بطور مستقیم، در خصوص موضوع "بررسی تأثیر میزان استفاده از فناوری اطلاعات بر ویژگی‌های کیفی گزارش مالی حسابداری" صورت نگرفته است. اما به بررسی تعدادی از این تحقیقات که در داخل یا خارج از کشور انجام شده اند و ارتباط بیشتری با موضوع پژوهش دارند می‌پردازیم. از جمله تحقیقات خارجی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- آسباخ و همکاران در تحقیق خود به تغییرات زیادی در کیفیت گزارشگری مالی در اینترنت، به ویژه تغییر در کیفیت به موقع بودن و بنابراین مفیدتر شدن گزارشگری مالی دست یافتند. آنها بیان کردند که مهمترین نکته در پیدایش اینترنت، ایجاد تعادل نسبی بین دو ویژگی قابلیت اعتماد و مربوط بودن اطلاعات است. با وجود این، به همان اندازه که گزارشگری مالی اینترنتی، دامنه اطلاعات (برای مثال چه چیز، چه وقت و چگونه اطلاعات منتشر می‌شود) و مربوط بودن اطلاعات (به ویژه، به موقع بودن) را افزایش می‌دهد، ریسک‌های مرتبط با ورود اطلاعات قابلیت اعتماد نیز افزایش می‌یابد. همچنین عدم حسابرسی و امنیت داشتن وب سایت‌ها را دلایل دیگر کاهش قابلیت اعتماد عنوان کردند. [۱۲]

-راولیک و خان در دو سال متفاوت و بصورت جداگانه تحقیقاتی را در زمینه استفاده از اینترنت برای گزارشگری اینترنتی انجام دادند و به یک نتیجه مشابه رسیدند: هر دوی آنها عنوان کرده اند که مهمترین عاملی که استفاده از اینترنت را برای گزارشگری مالی محدود می‌کند، عدم قابلیت اعتماد در گزارشگری مالی اینترنتی است. [۱۳]. [۱۴]

-لودیا و همکاران در تحقیقشان، مهمترین دلایل استفاده نکردن شرکت‌ها از پتانسیل کامل اینترنت برای گزارشگری مالی را، نداشتن قابلیت اعتماد و کم بودن مهارتهای فناوری اطلاعات ذکر کرده اند. [۱۶]

-دال و همکاران بیان کردند که استفاده از ارتباط برتر در صورتهای مالی ممکن است روند قضاوت‌ها و به عبارت دیگر، مربوط بودن را تحت تأثیر قرار دهد. [۱۷]

- کمیته راهبری هیأت استانداردهای آمریکا در تحقیقی که در سال ۲۰۰۰ انجام داد یافته‌های عمده خود را به این صورت عنوان کرده است که اینترنت گزارشگری را از سیستم گزارشگری ماهانه، سه ماهه و سالانه به سوی گزارشگری به‌هنگام سوق داده است. بنابراین با گزارشگری از طریق اینترنت، نه تنها اطلاعات در اختیار مدیران، تحلیلگران و افراد متخصص قرار می‌گیرد، بلکه با هزینه کم، سرعت بالا و دسترسی آسان در اختیار کلیه استفاده‌کنندگان قرار می‌گیرد با این حال، نمی‌توان پیش‌بینی کرد که اطلاعات کامل است یا خیر. [۱۹]

از جمله تحقیقات داخلی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- پژوهشی توسط خداداد حسینی، بین ۵۸ شرکت از یک گروه اقتصادی انجام شده، یافته‌های پژوهش نشان داد که رابطه‌ی معناداری بین ابعاد متنوع سیستم‌ها و فناوری و موفقیت سازمان وجود دارد و میزان رابطه، متناسب با شرایط اقتضایی محیط‌های گوناگون متفاوت خواهد بود. در تحلیل دیگری از نتایج همین تحقیق توسط این افراد، این نتیجه حاصل شد که تفاوت معنی‌داری در ابعاد متنوع سازمانی بین شرکتهای موفق که در سطحی بالا سیستم‌ها و فناوری اطلاعات را به خدمت گرفته‌اند، با شرکتهای کم‌توفیقی که در سطح پایین از این وضعیت بهره‌می‌برند وجود دارد. [۱۰]

- اعتمادی و همکاران، به بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری پرداختند. در این تحقیق، برای تعیین تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری ابتدا با بررسی گسترده مبانی نظری، شبکه منطقی تأثیر فناوری اطلاعات بر هر یک از ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری تدوین شد. سپس فرضیه های تحقیق با توجه به روابط اجزای اصلی شبکه شکل گرفت. یافته های تحقیق بیانگر این بود که فناوری اطلاعات باعث افزایش مربوط بودن اطلاعات حسابداری و کاهش قابلیت اعتماد آن می شود و قابلیت مقایسه را نیز به میزان کم افزایش می دهد. [۱]

- ایزدینیا و دیگران، در مقاله ای مشابه پژوهش اعتمادی و همکاران ارتباط فناوری اطلاعات و ویژگی های کیفی حسابداری را مورد بررسی قرار دادند، برآیند تحقیق شان با پژوهش فوق کاملاً یکسان بود. [۴]

۴. روش شناسی پژوهش

۴-۱. قلمرو پژوهش

این پژوهش، از نظر زمانی از نوع تحقیقات مقطعی (پیمایشی) به شمار می آید زیرا در یک محدوده زمانی صورت گرفته است و واقعیت را در یک برهه از زمان کنکاش می کند. جهت گردآوری اطلاعات از دو نوع مطالعه کتابخانه ای و تحقیقات میدانی استفاده شده است. روش کتابخانه ای عمدتاً برای مطالعه ادبیات موضوع و بررسی پیشینه و فراهم آوردن چارچوبی مناسب برای مطالعه موضوع پژوهش مذکور می باشد همچنین در روش میدانی به منظور تجزیه و تحلیل داده ها و اطلاعات جمع آوری شده از پرسشنامه استفاده گردیده است [۸]. [۹]

۴-۲. فرضیه های تحقیق

فرضیاتی که در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفته اند عبارتند از :

۱. بین میزان استفاده از فناوری اطلاعات و مربوط بودن اطلاعات حسابداری رابطه معنی داری وجود دارد.
 ۲. بین میزان استفاده از فناوری اطلاعات و قابلیت اتکاء اطلاعات حسابداری رابطه معنی داری وجود دارد.
 ۳. بین میزان استفاده از فناوری اطلاعات و قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری رابطه معنی داری وجود دارد.
 ۴. میزان تأثیر فناوری اطلاعات بر هریک از ویژگی های کیفی گزارشگری مالی متفاوت است.
- برای اینکه در تجزیه و تحلیل داده ها به نتیجه معقولی برسیم دو زیر فرضیه نیز تعریف شده است ؛
۱. بین میزان استفاده از فناوری اطلاعات و نحوه ارائه اطلاعات در گزارش حسابداری رابطه معنی داری وجود دارد.
 ۲. بین میزان استفاده از فناوری اطلاعات و محتوا مطالب در گزارش حسابداری رابطه معنی داری وجود دارد .

۴-۳. پایایی سوالات پرسشنامه

پرسش نامه این پژوهش ۳ سؤال عمومی و ۱۸ سؤال تخصصی داشت. هدف از تدوین سئوالات بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی های کیفی گزارش حسابداری بود. برای محاسبه ضریب قابلیت اعتماد ابزار اندازه گیری، از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است در ضریب آلفای کرونباخ ابتدا باید واریانس نمره های هر زیر مجموعه سؤال های پرسشنامه و واریانس کل را محاسبه کرد. سپس با استفاده از فرمول زیر مقدار ضریب آلفا را محاسبه می کنیم. [۷]

$$r_{\alpha} = \frac{J}{J-1} \left(1 - \frac{\sum_{j=1}^n s_j^2}{S^2} \right)$$

که در آن :

تعداد زیر مجموعه های سؤال های پرسشنامه یا آزمون = J

واریانس زیر آزمون لام = S_j²

واریانس کل پرسشنامه یا آزمون = S²

روش کار بدین ترتیب است که در وهله ی اول تعداد ۵۰ پرسشنامه بین نمونه آماری (شامل مدیران مالی و حسابداران شرکتهای خصوصی شهرک صنعتی رشت)، توزیع و جمع آوری شد. برای اندازه گیری میزان استفاده نمونه فوق از فناوری اطلاعات در گزارشگری مالی، از مقیاس لیکرت بهره گرفته شده است. سپس به کمک نرم افزار SPSS20، قابلیت اعتماد یا

پایایی تحقیق با استفاده از تکنیک آلفای کرونباخ برآورد می شود و همچنین آلفای کرونباخ برای هر فرضیه بصورت مجزا محاسبه می گردد. مقدار آلفای کرونباخ بین ۰-۱ در نوسان بوده و هر چقدر به طرف ۱ میل کند سوالات فرضیه دارای اعتماد بالایی خواهد بود. مقادیر آلفا برای فرضیه اول ۰/۵۰۱، فرضیه دوم ۰/۷۰۴، فرضیه سوم ۰/۵۰۱، فرضیه چهارم ۰/۶۴۵، فرضیه فرعی اول ۰/۵۱۱ و فرضیه فرعی دوم ۰/۵ بدست آمد، این مطلب حاکی از این است که سوالات همسویی داشته اند. به عبارتی سوالات فرضیات از پایایی و قابلیت اعتماد مناسبی برخوردار هستند.

۴-۴. تجزیه و تحلیل اطلاعات

برای استخراج نتایج مربوط به فرضیه های پژوهش با استفاده از مقیاس لیکرت به هر یک از ستون هایی که با پاسخ های بسیار زیاد، متوسط، کم، بسیار کم، مشخص شده اند به ترتیب امتیاز های (۵، ۴، ۳، ۲، ۱) داده شده و سپس برای تحلیل و آزمون فرضیه ها، از روش های مختلف تجزیه و تحلیل اطلاعات آماری از جمله آزمون **T-Test** استفاده شده است. فرض صفر (**H0**) زمانی رد می شود که مقدار **p-value** به دست آمده، کوچکتر از سطح معناداری ($\alpha=0/05$) باشد.

میزان تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی های کیفی در گزارش مالی حسابداری

در نگاره شماره ۲ ویژگی های کیفی گزارش مالی حسابداری و ارتباط آنها با فرضیات تحقیق آورده شده است. در این نگاره میزان آماره **t-test** و مقدار **p-value** مرتبط با این آماره برای هر ویژگی کیفی مشخص شده که با توجه به این که مقادیر **p-value** تمامی ویژگی ها برابر ۰/۰۰ است لذا فرض صفر (فرض مخالف فرضیه ها) برای هر ویژگی رد می شود. زیرا مقدار **p-value** از سطح معناداری ۰/۰۵ کوچکتر است. بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر در تمام ویژگی ها رد می شود.

T-Test نگاره ۲. میزان تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی های کیفی طبق استاندارد ایران بر اساس آزمون

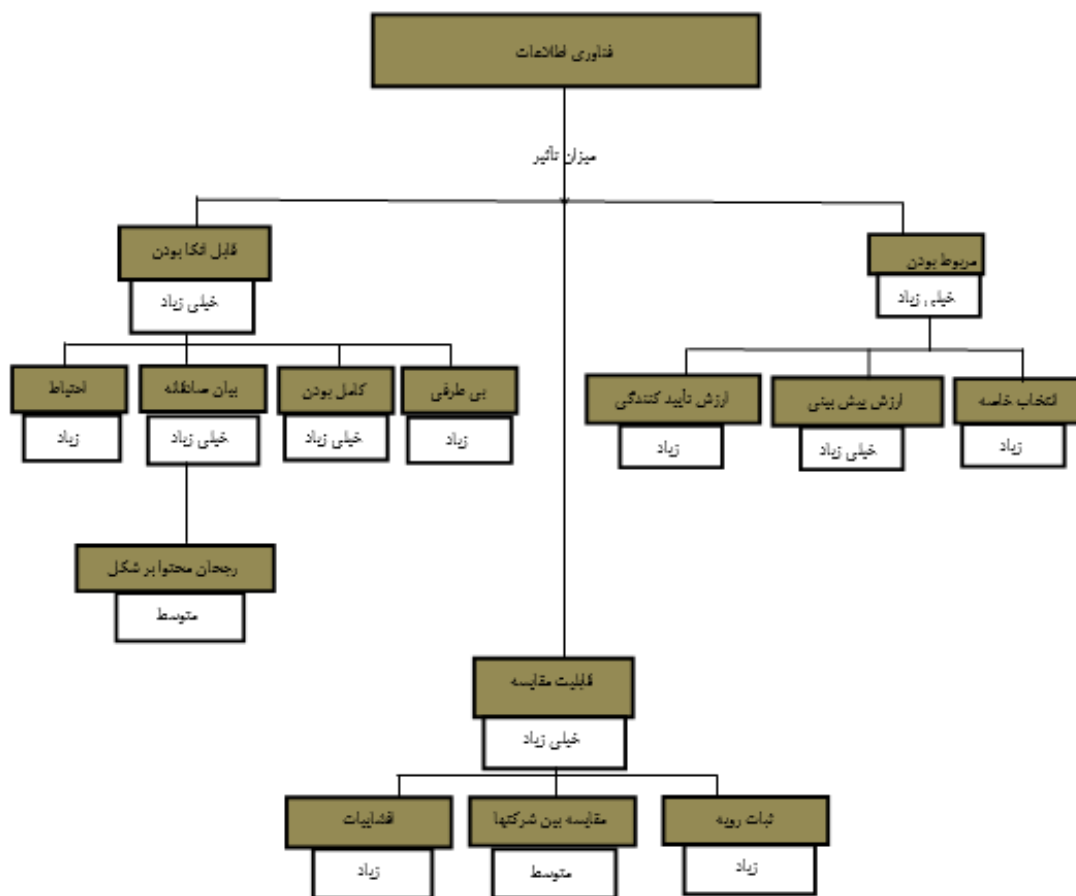
P-value	T-Test	فرضیه مربوطه	ویژگی های کیفی گزارش مالی حسابداری
۰/۰۰۰	۲۹/۷۶۰	فرضیه ۱- فرضیه ۴ فرعی ۱- فرضیه ۴ فرعی ۲	مربوط بودن
۰/۰۰۰	۲۱/۱۸۵	فرضیه ۱	انتخاب خاصه
۰/۰۰۰	۲۹/۰۰۰	فرضیه ۱	ارزش پیش بینی کنندگی
۰/۰۰۰	۲۲/۵۸۴	فرضیه ۱	ارزش تأیید کنندگی
۰/۰۰۰	۱۷/۳۵۱	فرضیه ۲- فرضیه ۴ فرعی ۱- فرضیه ۴ فرعی ۲	قابل اتکاء بودن
۰/۰۰۰	۱۹/۶۶۴	فرضیه ۲	کامل بودن
۰/۰۰۰	۱۶/۱۸۵	فرضیه ۲	احتیاط
۰/۰۰۰	۱۵/۰۷۹	فرضیه ۲	بی طرفی
۰/۰۰۰	۱۴/۰۳۸	فرضیه ۲	بیان صادقانه
۰/۰۰۰	۲۰/۹۱۳	فرضیه ۲	رجحان محتوا بر شکل
۰/۰۰۰	۳۲/۹۰۵	فرضیه ۳- فرضیه ۴ فرعی ۱	قابل مقایسه بودن
۰/۰۰۰	۱۹/۹۱۴	فرضیه ۳	ثبات رویه
۰/۰۰۰	۱۶/۲۸۳	فرضیه ۳	افشاء کافی
۰/۰۰۰	۲۶/۴۴۹	فرضیه ۳	مقایسه بین شرکتها

در نگاره شماره ۳ فرضیه های آماری و نتایج آنها نشان داده شده است. در تمامی فرضیه ها با توجه ویژگی های کیفی مشخص شده در نگاره ۲ که مرتبط با فرضیه ها هستند و میزان آماره **t-test** و مقادیر **p-value** نشان داده شده، فرض صفر رد می شود بنابراین در این فرضیات نیز فرض صفر رد می شود و در نتیجه فرضیات تحقیق مورد قبول می باشند.

نگاره ۳. تجزیه و تحلیل اطلاعات

فرضیه	فرض های آماری	نتیجه
فرضیه اصلی اول	$H_0: \mu \leq 3$ نقض ادعا $H_1: \mu > 3$ ادعا	با اطمینان ۰/۹۵ فرض H_0 رد می شود بنابراین فرضیه اول مورد قبول واقع خواهد شد.
فرضیه اصلی دوم	$H_0: \mu \leq 3$ نقض ادعا $H_1: \mu > 3$ ادعا	با اطمینان ۰/۹۵ فرض H_0 رد می شود بنابراین فرضیه دوم مورد قبول واقع خواهد شد.
فرضیه اصلی سوم	$H_0: \mu \leq 3$ نقض ادعا $H_1: \mu > 3$ ادعا	با اطمینان ۰/۹۵ فرض H_0 رد می شود بنابراین فرضیه سوم مورد قبول واقع خواهد شد.
فرضیه اصلی چهارم	$H_0: \mu \leq 3$ نقض ادعا $H_1: \mu > 3$ ادعا	با اطمینان ۰/۹۵ فرض H_0 رد می شود بنابراین فرضیه چهارم مورد قبول واقع خواهد شد.
فرضیه فرعی اول	$H_0: \mu \leq 3$ نقض ادعا $H_1: \mu > 3$ ادعا	با اطمینان ۰/۹۵ فرض H_0 رد می شود بنابراین فرضیه فرعی اول مورد قبول واقع است.
فرضیه فرعی دوم	$H_0: \mu \leq 3$ نقض ادعا $H_1: \mu > 3$ ادعا	با اطمینان ۰/۹۵ فرض H_0 رد می شود بنابراین فرضیه فرعی دوم نیز مورد قبول است.

در انتها در نمودار شماره ۱ میزان تأثیر فناوری اطلاعات بر هر یک از ویژگی های کیفی طبق چارچوب نظری گزارشگری مالی که بر اساس فراوانی پاسخ های داده شده به سوالات پرسشنامه و تحلیل های آماری به دست آمده، بصورت اجمالی آورده شده است

نمودار ۱. تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی های کیفی گزارشگری مالی حسابداری

۵. نتیجه گیری و پیشنهادات

رشد و نفوذ فناوری اطلاعات در کشور عزیزمان در سال های اخیر در همه زمینه ها علی الخصوص گزارشگری مالی تأثیر بهینه گذاشته است در واقع هم از بررسی هایی که انجام دادیم و هم از نظرخواهی که با توزیع پرسش نامه صورت گرفت می توان نتیجه گرفت که فناوری اطلاعات علاوه بر اینکه اطلاعات مربوطی به استفاده کنندگان از گزارشات مالی ارائه می دهد با ورود فناوری تحت عنوان **XBRL** (زبان گزارشگری تجاری گسترش یافته) قابلیت اتکاء به اطلاعات هم به نوبه خود نسبت به گذشته رشد بسزایی داشته است ، فناوری مزبور چون اطلاعات را بر طبق یکسری برچسب های خاص علامتگذاری می کند قابلیت مقایسه اطلاعات در بین شرکتهای مختلف را افزایش می دهد . البته در آینده ورود فناوری تحت عنوان **XARL** (زبان گزارشگری اطمینان بخشی گسترش یافته) به کشور به تأیید کنندگان اطلاعات مالی این امکان را می دهد که به کاربران این اطمینان را دهند که به چنین اطلاعاتی بیش از پیش اتکاء کنند.

در مورد پژوهش های آتی به محققان پیشنهاد می شود با توجه به اینکه در عصر فناوری اطلاعات به سر می بریم جهت اینکه گامی مؤثر برگزارشگری مالی داشته باشیم پژوهش حاضر مجدداً با مطالعه موردی بر شرکتهایی که از فناوری اطلاعات در تمام مراحل طراحی، تولید، بازاریابی و فروش محصول ، تهیه بهای تمام شده محصول و ارائه گزارش به استفاده کنندگان اطلاعات بهره می برند، در سال های آتی انجام گیرد.

مراجع و ماخذ

۱. اعتمادی ، حسین. الهی، شعبان. حسن آقایی، کامران. (۱۳۸۵). بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری . بررسی های حسابداری و حسابرسی . سال سیزدهم . شماره ۴۳
۲. هیأت تدوین استانداردهای حسابداری . (۱۳۹۲). چارچوب مفاهیم نظری گزارشگری مالی ایران. مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی
۳. هندریکسن، ال دان اس و ون بردا . میکلا اف. (۱۳۸۴). تئوری حسابداری . ترجمه پارسایان، علی . جلد دوم
۴. برومند، راهبه. صادقی پناه، جواد و ایزدینیا، سعیده. (۱۳۹۱). ارتباط فناوری اطلاعات و ویژگیهای کیفی اطلاعات حسابداری. همایش منطقه ای حسابداری در عصر فناوری اطلاعات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مینودشت
۵. الهی، شعبان و آذر، عادل (۱۳۷۸). سیستم های هوشمند اطلاعاتی مدیریت، رویکرد فازی- عصبی. فصلنامه علمی پژوهشی مدرس. شماره ۱ بهار
۶. دستگیر ، محسن. جمشیدیان، مهدی. جدیدی، عباس. (۱۳۸۲). بررسی تأثیر ویژگی های سیستم های اطلاعات حسابداری بر بهبود تصمیم گیری مدیران : مورد گروه بهمن . بررسی حسابداری و حسابرسی . سال دهم . شماره ۳۴
۷. آذر، عادل. مؤمنی، منصور. (۱۳۸۳). آمار و کاربرد آن در مدیریت. جلد اول. چاپ دهم. تهران : انتشارات سمت.
۸. خاکی ، غلامرضا (۱۳۸۲). روش تحقیق با رویکرد پایان نامه نویسی . تهران: انتشارات بازتاب
۹. رفیع پور، فرامرز (۱۳۸۱). کندوکاوها و پنداشته ها ، مقدمه ای بر روشهای شناخت جامعه و تحقیقات اجتماعی . چاپ چهاردهم . تهران : نشر شرکت سهامی انتشار
۱۰. خداداد حسینی ، حمید . مبارکی ، محمد حسن. (۱۳۸۲). ابعاد سازمانی و کاربرد سیستم ها و فناوری اطلاعات در سازمانهای صنعتی موفق. مدرس . پاییز ۱۳۸۱. شماره ۳۶
۱۱. مجتهد زاده ، ویدا (۱۳۷۴). گذری بر چارچوب نظری هیات تدوین استانداردهای حسابداری مالی آمریکا. بررسی های حسابداری و حسابرسی . شماره ۱

12. Ashbaugh, H. Johnstone, K. and Warfield, T. (1999). "Corporate Reporting on the Internet". Accounting Horizons. 13(3): 241-257.

Ravlice, T. (2000). "Wild Wild Web". Australian CPA August. 13.

14. Khan, T (2002). "Internet Financial Reporting: ahead of time?" Australian CPA October

15. Tansey,D,T. Darnton,G.and wateridge,J. (2003)."Business,Information, Tecnology and Society ".Rout ladge, London and NewYork First ed
16. Lodhia,S,K. Allam, A and Lymer.(2003). " Corporate Reporting in the Internet in Australian: An Exploratory Study ". Available at teaching . fac. Anu. Edu. Au/ BUSN 8001/ Lodhia/ FRPaper.Pdf.
17. Dull,R,B. Graham.A,W. and Baldwin,A,A.(2003) ." web- based Financial Statament : Hypertext Links to footnotes and their effect on dicisions".International Journal of Accounting Information Systems . Vol 4 pp 185-203
18. Travica, B. Cornin, B. (1995). " The Anrgo : A Strategice Information System for Group Decision Marking " . International Journal of Information Systems. Vol 15 .Issue3.pp 223-236
19. Financial Accounting standard Board Seeting Committee.(2000)." Business Reporting Research project".FASB. WWW.fasb.org
- 20.Sutton,S,G .(2000). "The changing Face of Accounting in an Information Technology Dominated world ". Intemational Journal of Accounting Information Systems.